

Διάλογος

Διάλογος είναι η συζήτηση ανάμεσα σε δύο ή περισσότερους ανθρώπους, για την επίλυση προβλήματος ή την ανταλλαγή πληροφοριών.

Σημασία του διαλόγου

- Η δυνατότητα κατανόησης των πολλών και διαφορετικών οπτικών πάνω στα διάφορα θέματα εμπλουτίζει και ενισχύει τη συλλογιστική ικανότητα του ανθρώπου.
- Ενισχύεται η ικανότητα του ατόμου να διατυπώνει με ακρίβεια και πληρότητα τις απόψεις του. Εξορακεί την κριτική του ικανότητα και αποκτά τη δυνατότητα να διατυπώνει αξιολογικά και αποτελεσματικά επιχειρήματα.
- Το άτομο μαθαίνει να ακούει με προσοχή τους συνομιλητές του, καθώς αντιλαμβάνεται πως ακόμη κι αν δεν συμφωνεί με τις απόψεις τους, έχει εντούτοις την ευκαιρία να γνωρίσει έναν διαφορετικό τρόπο αντίληψης, και άρα να εμπλουτίσει τη σκέψη του.
- Στο πλαίσιο ενός διαλόγου το άτομο έρχεται συχνά αντιμέτωπο με τις αδυναμίες, τις ελλείψεις και τα τρωτά σημεία των συλλογισμών του, γεγονός που λειτουργεί ως αποτελεσματικό κίνητρο για την προσπάθεια βελτίωσης των απόψεών του.
- Μέσω του ορθού διαλόγου γίνεται αφενός εμφανής η σημασία που δίνει η δημοκρατία στο σεβασμό όλων των απόψεων και στο δικαίωμα ελεύθερης διατύπωσής τους, και αφετέρου επιτυγχάνεται μέσα από τη γόνιμη αντιπαράθεση απόψεων η εξεύρεση της καλύτερης και πιο δίκαιης κάθε φορά επιλογής.
- Οι επιστήμονες έχουν τη δυνατότητα να συνεργαστούν με άλλους επιστήμονες του ίδιου κλάδου ή διαφορετικού, αν χρειάζονται τις συμπληρωματικές γνώσεις μιας άλλης ειδικότητας, προκειμένου να υλοποιήσουν τις έρευνες, τις μελέτες και τα πειράματά τους.
- Σε κάθε κοινωνία συνυπάρχουν άτομα και κοινωνικές ομάδες με κάποτε τελείως διαφορετικές αντιλήψεις μεταξύ τους, ο διάλογος αποτελεί το μόνο μέσο που μπορεί να μειώσει τις εντάσεις και να προσφέρει την ομαλή επίλυση των τυχόν μεταξύ τους διαφορών.

- Η καθημερινή εκπαιδευτική πρακτική, τρέπεται σε μια ζωντανή διαδικασία ανταλλαγής απόψεων και ουσιώδους αντιπαράθεσης, που ωθεί τους μαθητές στην εκούσια αναζήτηση της αλήθειας, αλλά και στη συνειδητή προσπάθεια βελτίωσης των εκφραστικών τους μέσων, των λεκτικών τους δυνατοτήτων και της ικανότητάς τους να διατυπώνουν με πληρότητα και πειστικότητα τα επιχειρήματά τους.
- Πολιτικοποίηση του ατόμου. Ωθεί το άτομο στη διαμόρφωση των προσωπικών του θέσεων, στην καλύτερη κατανόηση των κοινωνικών ζητημάτων, αλλά και στη συνειδητοποίηση της δυνατότητας που έχει το ίδιο να συνεισφέρει στην προβολή και κατ' επέκταση αντιμετώπιση καίριων προβλημάτων που διαπιστώνει ως πολίτης.

Γόνιμος διάλογος

- Οι συνομιλητές πρέπει να χαρακτηρίζονται από σεβασμό στις απόψεις του άλλου ανθρώπου, και φυσικά σαφή πρόθεση να υποχωρήσουν και να αναθεωρήσουν τις απόψεις τους, αν διαπιστώσουν πως οι θέσεις του συνομιλητή τους είναι ορθότερες και πληρέστερα τεκμηριωμένες.
- Ο κάθε συνομιλητής θα πρέπει να ακούει με προσοχή, σεβασμό, ευγένεια και χωρίς δογματισμό τις απόψεις του άλλου, ώστε να χαίρει με τη σειρά του της ίδιας αντιμετώπισης, όταν κληθεί να διατυπώσει τις δικές του σκέψεις.
- Στο πλαίσιο ενός γόνιμου διαλόγου, δεν έχουν θέση το εριστικό και έντονο ύφος, που θα μπορούσαν να οδηγήσουν τη συζήτηση σε μια ανώφελη αντιπαράθεση.
- Η μη ουσιαστική γνώση του θέματος οδηγεί σε μια εκ των προτέρων αναποτελεσματική συζήτηση, εφόσον αντί να προχωρούν οι συνομιλητές σε μια βαθύτερη διερεύνησή του, θα καταλήγουν σε ανταλλαγή ανεπαρκών και επιφανειακών απόψεων.
- Ο διάλογος για να είναι πραγματικά ουσιαστικός απαιτεί την ουσιαστική λειτουργία των αρχών του δημοκρατικού πολιτεύματος, ώστε οι απόψεις των συνομιλητών να μπορούν να διατυπωθούν ελεύθερα και χωρίς δισταγμούς για ενδεχόμενες κυρώσεις ή συνέπειες.
- Επιβάλλεται η ανάγκη ύπαρξης ενεργών πολιτών με κριτική σκέψη και ικανότητα διαμόρφωσης ενός άρτιου προσωπικού συστήματος αξιών. Ζητούμενο για την επίτευξη του οποίου δεν αρκεί μόνο η εκπαιδευτική και μαθητική εμπειρία, αλλά και τα κάθε είδους ερεθίσματα που προέρχονται από το χώρο της πολιτικής και των μέσων ενημέρωσης.

Απουσία γόνιμου διαλόγου - Λόγοι:

- Οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στον έντονο εγωκεντρισμό των σύγχρονων ανθρώπων. Η επιβολή της προσωπικής άποψης, αλλά και η εξυπηρέτηση ίδιων συμφερόντων αποτελούν κυρίαρχες επιδιώξεις τέτοιων ανθρώπων.
- Οι πολιτικοί και οι πολίτες, κινούνται με γνώμονα το προσωπικό τους συμφέρον αφού ό,τι τους απασχολεί κυρίως είναι να μην ακουστεί η αντίπαλη άποψη. Με εριστικό ύφος διακόπτουν συνεχώς τον συνομιλητή τους, αποφεύγουν να απαντήσουν με σαφήνεια στα ερωτήματα που τους τίθενται, και επιδιώκουν μόνο να διατυπώσουν τη δική τους άποψη, την οποία και θεωρούν απολύτως ορθή, καθώς εξυπηρετεί τα συμφέροντά τους.
- Παρατηρούμε την επιλογή της βίας, του εκφοβισμού και των απειλών, με σαφή πρόθεση την επικράτηση του ισχυρότερου. Στο πλαίσιο της εκπαίδευσης, οι επικρατούσες συνθήκες -πλήθος μαθητών ανά τμήμα, πίεση για την ολοκλήρωση της ύλης, απουσία εκπαιδευτικού προσωπικού-, οδηγούν την εκπαιδευτική διαδικασία περισσότερο σ' έναν δασκαλικό μονόλογο, παρά σ' έναν ουσιαστικό και δημοκρατικό διάλογο με τους μαθητές.
- Στο πλαίσιο της οικογένειας, οι πιεστικές επαγγελματικές υποχρεώσεις των γονιών, αλλά και το φορτωμένο πρόγραμμα των μαθητών, δεν αφήνουν πολλά περιθώρια για την πραγμάτωση γόνιμου διαλόγου.